

השחקן

הוא עצלן

לם — ומחזה שהתאים במיוחד לבעיות האקטואליות בארץ.

ב מחזה מופיע פסיכיאטר העומד בראש מוסד לחולי-רוח, כשהוא עצמו סובל מתסביך קנאה לא נורמלי. הוא חושד באשתו שהיא בוגדת בו, מציע לאחד מחולי המוסד שיחרור — בתנאי שיגלה את האמת על האשה, ואם יוכיח את אשמתה — עליו לרצוח אותה. הבחור המקבל על עצמו את המשימה איננו חולה-נפש, כי אם טיפוס מתמרד שהחברה פלטה אותו. הוא עוקב אחרי האשה — ומחליט להתנקם ברופא. הוא כופה על האשה את אהבתו תמורת חייה. כך, נשלטת האשה תחת טרור כפול.

שילה מצטלם

שילה בגינסה טלוויזיונית של הצגת הדיבוק בבימויו של טידיני לומט.

המחזה בנוי כמחזה-מתח, מסתיים בפתיעה. אך המתח משמש כמעטפה צורנית בלבד. הבעייה העיקרית במחזה היא שאלת שפיותם של אלה המפקחים על שפיותה של ההברה, מידת האחריות שלהם, ובעיית הכוח שיש בידם להתעלל בחברה שתחת שליטתם.

החזיתי לעבד את מחזהו של ריו פרטי ולאמצו למציאות הישראלית.

שילה מביים

בפעם הראשונה בקאריירה תיאטרלית ארוכה, מביים יצחק שילה את צמד השחקנים גאולה נוני ועוראל אשרוב במחזה-מתח בעל משמעות חברתית מאת ריו פרטי בשם סליחה טעות ברצח.

פרוספריטי. הוא לא צריך לעבוד קשה. מביאים לו במאי שהוא משכמו ומטה מ"השחקן, השחקן מסביר לבמאי מה צריך לעשות, וצ'יקצ'ק ההצגה מוכנה. "בחור", אם במאי מעיר לשחקן, או ל"מחרת הוא בא מוכן מחדש, כולל ההערה שקיבל. הזכרונות מחוץ-לארץ, מעבודתי בברודוויי ובהוליווד, לימדו אותי שצריך לעבוד קשה בתיאטרון. ולכן אני מרגיש שאני מוכן, ואני בשל מספיק כדי לקחת על עצמי אתגר חדש ולהתמודד איתו בכנות. לא לרמות.

ה פתאים הולך לו שחקן ידוע, מה ליט פתאום, אחרי 30 שנה על הבמה, להיות במאי. להסתכן בהעלאת הצגה קאמרית מחוץ לכתליו המגנים של תיאטרון פרטורארי?

עשה זאת יצחק שילה — שהחליט, בי אמצע תפקיד ראשי בנכתבים בוונציה בי הבמה, שבעצם הוא לא מרוצה מכל ה"עסק, ושהוא רוצה לעבוד לפי דרכו. נטל מחזה לא ידוע ושני שחקנים, והתחיל ל"עבוד כבמאי.

י ש לי הרגשה שהתיאטראות שלנו

מעלים דברים מכל מיני סיבות. מס"פ שילה, הם מעלים מחזה כדי לתת הזדמנות לגברת מסוימת, הם בונים ליהוק שלם של סטאטיסטים בשביל שחקנית פריזית אחרת, הם מציגים משהו שנדמה להם שנותן צ'אנס לצעירים — ובאותה הזדמנות מפקידים תפקיד שהוא תפקיד חיים בידי איזה יונקא מתחיל.

"בקיצור, הם מעלים דברים בתקציבים עצומים — ובגלל סיבות תמוהות למדי. "השחקנים מקבלים זאת כתעודת-הידיה רור מעבודה. השחקן שלנו הפך להיות עצלן כרוני — כי אין לו מה לדאוג. יש

ל כן, החלטתי לבחור במחזה שיש בו גם עניין פסיכולוגי בנפשם של בני-אדם, וגם שליחות חברתית ישר לתוך חיינו בישראל. במקור נקרא המחזה ה"קורבן, מצאתי אותו אצל ריו פרטי, אורח אמריקני ממוצא איטלקי, ביום האחרון ל"שהותי בניו-יורק.

"חבר פגש אותי ברחוב, ולמרות ש"מיהרתי מאד, הציע לי לבוא ולראות משהו מעניין. הגענו לבינתו של פרטי בגשם שוטף, רטובים מכף רגל ועד ראש. לתמהור נ"י, גיליתי מחזאי צעיר שקיבל שישה פר"סים בינלאומיים, הוצג כבר ברחבי העור

שילה משחק

יצחק שילה באחד מחפ"י קידיו האחרונים בהבימה כקיסר קליי גולה בהצגת קליגולה של אלבר קאמי.

ממשיך שילה, "שינתי גם את שמו ל"סליחה, טעות ברצח, כי לקורבן יש בעבר רית משמעות דתית סמלית.

"בחרתי לשני התפקידים העיקריים ב"גאולה נוני ועוראל אשרוב. שניהם לא שחקן מעולם תפקידים דומים, ובכך אני רואה אתגר עיקרי בעבודתי: אני מחכוון להוציא את הצד הלא-ידוע שבאישיותם של שני שחקנים אלו. להציגם כפי שאיש לא הכירם עד כה, לשנותם ולצקת מתוכם חיים אחרים, כי לדעתי למרות כל התמור"רות שחלו בתיאטרון של זמננו, השחקן הוא עדיין העיקר.

"כל האבורים, הבמה, התפאורה והתלבו"שת — צריכים לשרתו בלבד. "לעצמי נטלתי רק תפקיד מהמערכה ה"שלישית. את עיקר מאמצי אני מקדיש ל"בימוי, ומקווה לקלוע ללבותיהם של אותם בני-נוער בארץ המרגישים עצמם ממורמ"רים, המנסים להתמרד ולא ללכת בתלם. "אם אלו יודחו עם גיבור המחזה — אם הנשים באולם יודחו עם סירובה של ה"אשה לחיות בטרור — אם אנשים יגיעו למסקנה שהשתיקה וההכנעה אינן תכונות חיוביות של יצורים חברתיים — השגתי את מטרתו."

צופה הסתום בדיוק באיזה מקום ניפסק הוכרזו ומתחיל ההווה — דבר אסור בתכלית איסור כשמדובר בסיגנון הפיזיקלי — מאירים את הבמה באור מיוחד. כך, במקום מחזה על מתחים בין בני אדם, מתקבלת הצגת פסלים נעים בסלון מרוהט בסיגנון סקנדינבי. מה שמעורר ספקות יותר מכל, לגבי הצגה זו, היא העובדה שפינטר בעצמו צריך היה להיות נוכח בהצגת הבכורה. ייתכן שאילו היה רואה במו עיניו את התוצאות — היה מחליט שצריך לכתוב גם את המחזה מחדש. שכן אין זה בדיוק המחזה הטוב ביותר שהוציא מתחת ידיו. העובדה שהתעקב ברומא כדי לריב את ריבנו עם ויסקונטי, שלטענותיו עיוות בבימויו, שם, את כוונות מחזהו — מעידה על כך שזהו מלכתחילה מוצר סטרילי וכפוי. חבל שנפלה הבחירה על מחזה זה דווקא.

והתנגשויות בין כוחות שונים בשטחים סגורים של הציביליזציה. אך אם מישוהו היה מצליח להאזין למסתתר מאחורי דיקלומים הסטריליים והקפואים של שלי"ש ששחקנים אביבה מרקס, מרים זוהר ומישה אשרוב, היה מוצא את המצב הפיזי טרי הקלאסי: גבר ואשה מתבודדים מחוץ לעיר. אשה מן העבר פוזת את חומת ההסתגרות שלהם, מעוררת זכרונות, דב"רים שבדמיון, דברים שהיו, דברים שנחזו ודברים שנחשדו. האם קורה משהו המשנה את העובדות למעשה? אין לדעת. דמיון ומציאות, מדב"ים את השלושה — ומפרידים ביניהם, אבל כל זה קורה להלכה. למעשה, עומדים על הבמה שלושה פסלים — שלא קורה ביניהם שום דבר. כל אחד מרצה את הטקסט שלו במקום לדבר אותו. התפאורה הסטרילית מדגישה עוד יותר את האסור שבבימוי. כדי להסביר ל-

לפני שעורכי הסרט נגענו בו. אז יש להתלונן על הטלוויזיה הישראלית?

תיאטרון

סליחה, טעות בפינטר

תיאטרון "הבימה" מציג, "רק אתמול", מאת הרולד פינטר. ב"י מוי ליאונרד שך. עברית רות כסלו. תפאורה ותלבושות אדריאן ווקס. קשה מאוד היה להכיר את הרולד פינטר בהבימה. לרגע נדמה שבעצם הועלה כאן איזה תרגיל מגמגם ועני של תלמידי שניסה לגנוב רעיון מהמחזאי המפורסם. פינטר, שטען כי דרכו ממשיכה את קפקא ואת סמואל בקט, כתב למעשה תיאטרון של מצבים אכזריים, מבוכה

סיקורת

מפיק של סידרת תכניות בטלוויזיה ה"צרפתית ועם כאשר נודע לו שוועדת הביקורת פסלה את אחת מתוכניותיו, הוא ניסה להסביר לעצמו את המעשה כתוצאה ממניעים פוליטיים או אישיים, אבל להבין ממש את הסירוב לא הצליח. עד אשר פגש, לאחר כמה חודשים, את אחד מחברי הוועדה, "תשמע", אמר לו האיש, "הראו לנו תוכנית שלך, והיא היתה כל כך מבולבלת וחסרת-תוכן והיא שכוחה, שהיינו צריכים לפסול אותה." המפיק הנדהם החליט לחקור בפרשה, ולאחר כמה בירוים הסתבר לו בדיוק מה קרה. ועדת-הביקורת לא ראתה את התוכנית, אלא את חומר-הגלם שצולם,